

ABONAMENTUL

Un an . . . 24 Cor.
 Un semestru . . . 12 "
 Un trimestru . . . 6 "
 Anul de Duminică
 Un an . . . 4 Cor.
 Pentru România și
 Bulgaria . . . 10 Cor.
 Adresă și pentru Ro-
 mania și străinătate pe
 un 40 franci.

TRIBUNA

REDACTIA
 și ADMINISTRAȚIA
 Deák Ferenc-utca 20.
 INSERTIUNILE
 se primesc la adminis-
 trație.
 Manuscrise nu se în-
 poiază.
 Telefon pentru oraș și
 comitat 502.

O lămurire.

La pagina 246 a edițiunii dela 1884, a istoriei universale lucrata de Held și Corvin, este tuturoara cunoscută, cetim următoarele asupra baronului Iosif de Iellachich-Burim:

«Croat fiind, el era ridicat de sâmtămân-
 național al compatrioților săi; avea un
 un bun sâmt, dar și destulă chibzuință, ca
 să dea seamă, că Croația numai alipindu-
 se cu toată hotărârea către monarhia austriacă
 putea să reziste față cu forța covârșire.
 Aceasta i-a hotărât faptele.

Greutatea consta numai în aceea, că el
 trebuia să lucreze pentru Austria chiar și dacă
 Austria ea însăși n'o voia ori nu părea a
 voi aceasta.

Austria nu putea atunci să risce o rup-
 tura cu Ungaria: trupele ei se aflau în Ita-
 lia în luptă cu răsculații și cu Sardinia. Ea
 îndrumat dar pe banul Croației să se su-
 bordineze ordinelor primite dela ministerul un-
 gar: el nu s'a supus. El a primit ordinul
 să se prezenta în timp de 24 ceasuri la
 Innsbruck spre a se justifica: el nu s'a dus.
 A fost destituit ca fiind lipsit de lealitate;
 a fost înscris în seamă de destituire, dar s'a dus
 totuși la Innsbruck, unde s'a justificat în
 fața curții și a împăratului și a fost foarte
 bine primit.»

Le-am citat aceste pentru duminirea celor
 care par a fi surprinși de schimbarea ce se
 petrece în viața politică a românilor din
 regatul ungar.

Dacă în împrejurările de atunci un ban

al Croației, care e persoană arhioficială,
 putea să se simtă dator a nu asculta nici
 de guvernul ungar, nici de regele influențat
 de acel guvern, li-se cuvine românilor din
 regatul ungar, care sunt cetățeni liberi, să
 nu țină seamă nici de guvernul ungar, nici
 de hotărârile regelui constituțional al Ungar-
 iei, nici de sfaturile oamenilor de stat fie
 din Austria, fie din România, ci să meargă
 înainte, cum au mers totdeauna, pe drumul,
 pe care și l-au croit ei înșiși potrivit cu in-
 teresele patriei lor, cu pozițiunea lor în
 regatul ungar, cu tradițiunile lor și cu îndru-
 mările, pe care le-au primit dela părinții lor.

Așa fac și altfel nu pot să facă, și cine
 le este în adevăr binevoitor li sprijinește în
 această luptă a lor, iar cine nu-i sprijinește
 își dă de gol intențiunea de a profita de
 nevoile lor.

Susțin și ei interesele monarhiei chiar și
 dacă conducătorii oficiali ai ei n'o vor fi
 voind aceasta, căci sunt și ei pătrunși de
 convingerea, că »numai alipindu-se cu toată
 hotărârea către monarhie« vor putea să rez-
 siste.

Dar e slabă monarhia aceasta și nu poate
 să le dea nici un sprijin.

Rău, foarte rău, dar ei cu atât mai vâ-
 toș stăruie pentru întărirea ei prin surparea
 celor ce o slăbesc.

Ce s'ar alege de regatul ungar și de toate
 țările și popoarele din valea Dunării, ce
 groaznică turburare s'ar produce în întreaga
 Europă, dacă monarhia habsburgică ar ajunge
 la atâta slăbire, ca să nu se mai poată sus-
 ține!? Cum ar ieși românii din turburarea

aceasta, dacă ei s'ar afla tot în starea, în
 care îi știm azi!?

Românii stăruie asupra sufragului univer-
 sal fiindcă ei l-au pus în programul lor
 drept cea mai firească cheie pentru rezol-
 varea nesfârșitului șir de chestiuni, care țin
 pe popoarele din regatul ungar în continuă
 frământare, amărăsc viața tuturoara, impie-
 dedă pașnica dezvoltare și slăbesc prin acea-
 sta atât monarhia, cât și regatul ungar în-
 deosebi. — Mare le-a fost dar bucuria când
 au aflat, că și Majestatea Sa, înțeleptul lor
 monarh, dorește, ca reforma electorală să
 se facă pe baza sufragului universal. Mare
 trebuie să le fie, prin urmare, și durerea
 acum, când știu, că guvernul a știut să
 obție sancțiunea prealabilă pentru proiectul
 croit de contele Andrassy, care, precum s'a
 zis, e o rușine pentru veacul XX. Durerea
 aceasta n'are însă să-i abată pe români din
 drumul lor: ei sunt cei mai devotați supuși,
 dar nu voiesc să fie seamă de dorința mult
 iubitului lor rege, ci merg înainte pe calea
 ce și-au croit și stăruie pentru adevăratul
 sufrag universal, care e mai bun și pentru
 regatul ungar, și pentru monarhie, și pen-
 tru purtătorul Coroanei, orișicare ar fi el.

Interese speciale românești numai indirect
 pot să fie în joc.

Românii, popor eminentamente agricol, au
 un foarte mic contingent de proletari și ast-
 fel nu sunt înțepiți a stăruie pentru sufragul
 universal: îl cer mai mult pentru alții, ca
 chestiune de dreptate și de ordine morală,
 pentru că așa servesc interesele patriei și ale
 tronului.

FOIȚA ZIARULUI «TRIBUNA».

Wälischhof.

De S. S.

(Urmare și fine).

Ficem stație la *Perlhof*.

O stradă la drumul mare, câteva vile cu imenze
 parcuri și cu așezări pltoaești, totul ca în oraș,
 numai micimea e ca de cătun.

Dela o măsuță, curat așternută, de ling un pa-
 rter cu lapte acru, pe care mi-l-a adus cu mâ-
 nile albe o fată cu ochi ca seninul blând, dela
 postel umbril de brad, și mirosului lui par-
 tnat, privesc în zare, — spre Viena.

Prospectul larg și variat e mareț.

Printr'o deschizătură de codri, în depărtata
 se senină vezi opere de subjugarea puterilor
 prin puterea muncii omului.

Pădure de coșuri de fabrici acopăr teritorul
 între poalele dealurilor și zarea, care se pierde
 în preajma capitalei împăraților Habsburgici.

Și din aierul ceresc ce mă încunjuară și frum-
 vea naturii ce îmi resfață simțirile mă cobor la
 țigara și rodul muncii omenești bine aplicate,
 și o comparație a celor ce văd aci cu țara no-
 astră, îmi sugerează parodia:

— Vedere Pola, pol... — »după cuptor«.

Plăpăscul cântă prin săcară. Un iepure cât un
 miel trece peste drum.

Soarele se alintă în joc cu noruleți, cari înșe-
 norii îl încunjuară și aruncă câte-o umbră. Subt
 umbra norului gingaș, tremurător reflexul lumină

joacă în culori, pe creștetul pădurilor, se întinde
 și peste pajiștea din vale și un dulce susur cu-
 prinde aierul...

Jos la întâlnire de dealuri și despărțire de dru-
 muril prin pădure este grădina publică *Radetzky*.
 Aici vin Duminica și în sărbători, la popas și
 lapte acru, școlii întregi cu copii și dascăli și
 dascălițe, care după »Ausflug« aici se odihnesc,
 și o pornesc spre casă, — unii ducând de hăț
 un câine mare cu botniță.

*

Un colț de prospect minunat este de-aci spre
Hinterbrühl, — dar să mergem mai sus spre
Hochleiten, *Geshübl*...

Drumul merge peste o culme de deal, în dreapta
 în urmă, răsună bubulitură de spărgători de piatră,
 într'un abiz unde a croit natura zăcământuri de
 piatră, care se folosește la drumuri, zdrobită și
 scoasă cu electricitate.

Trecem prin *Hohleiten*.

Soarele răvzră raze prerusse de umbra unui
 nor care, întunecat se îmbulzește peste lumina
 împărății de raze.

Soarele e birutor, lată am ajuns, jos e *Hin-
 terbrühl*, o frumusețe pltoească, un oraș și o pozi-
 țione, neîntrecută poate.

Ascuns, izolat de altă lume pentru a se bucura
 singur de podoabele cele mai alese hărăzite pă-
 mântului, e orașelul *Hinterbrühl*.

În poalele și pe coastele a patru dealuri înfră-
 țite amarnic cu și mai multe creste împădurite,
 cu codrii de brad; cu precipitări sălbatice de stânci
 pleșuve și purtătoare de coroane răslețe de ve-
 getație; costele mărturisesc de bogăția plăs-

murii meșterilor mari, ca din povești, găsesc în
Hinterbrühl.

Un tramvai-electric străbate, venind dinspre
Mödling peste *Forderbrühl*, printr'o strămoare de
 munți, de-a lungul, pe linia drumului al ce se răs-
 fată când mai cochet în volte când mai serios în
 mers drept printre podoabele naturii și ale mâinii
 mălastre omenești.

Și prin păduri se pierd și iarăși ies la lumină,
 alee drumuri bătute.

Și parcuri și fântâni mărețe împodobesc orice
 palmă de pământ.

Iar jocul de culori al coperișelor roșii, albastre,
 auril ori de argint cu eternul viu verde toate sunt
 ascunse în acest cuib al frumuseții al artei crea-
 țurii și genului omeneșc...

Să mergem mai departe?

Nu.

Destul azi până aci.

*

În ziua de »Joi-verde« în *M. Enzersdorf*, dela
 biserica »Maria-Hilf« se face procesiune. »Burgeril«
 cari poartă praporii se deosebesc, în această func-
 țione, de portul lor zilnic prin jăbenele unse și
 verzul, atinse de dintele vremii.

Brühl, *Maria-Enzersdorf* și *Mödling* orașele de
 munte sunt unu într'altul.

Acest din urmă e oraș frumos și curat, într'un
 ținut romantic, cu vechi biserici cu negre ruine,
 pe coastă de deal împădurit.

Prin brădeți, duce un drum serpentin, ca o alea
 urlașă și plină de mireasmă de brazi, în trei sfer-
 turi de ceas, pe jos, până la castelul *Lichten-
 stein*.

1. Guvernul să protesteze contra intrării în comisiunea dăunătoare a Serbiei și a Bulgariei.
2. Să se denunțe convenția cu Anstro-Ungaria.
3. Se regretă nesocotirea elementului românesc în Transilvania și se cere încurajarea luptei fraților de dincolo.

Discursul dlui deputat I. Maniu,

rostit în ședința dela 28 Noemvrie a Camerei.

Dr. Iuliu Maniu: Onorată Cameră! (S'a-uză) N'am încredere în politica dlui ministru de interne, și de aceea nu primesc bugetul rezorului de interne. Cred că nu este necesar să-mi motivez mai amănunțit neîncrederea, dacă se va lua în considerare, că de aceea ne-am adonat la sesiunea parlamentară actuală, ca să realizăm o reformă electorală pe baza principiului de drept electoral universal, secret și egal; astăzi însă vedem, cum reprezentantul guvernului, dl ministru de interne, ne prezintă un proiect de lege, prin care nu vom avea un sufragiu universal, secret și egal, ci se vor valida tocmai principiile contrare acestora. Eu cred; că între astfel de împrejurări ar fi superfluă orice motivare mai de-a-popoasă a acestor vot de neîncredere.

Ni-se obiecționează, că nicăieri nici în mesajul de tron, nici în vorbirea de program a domnului ministru-șef, n'a fost promis expresis verbis dreptul de vot universal, secret și egal.

Trebuie să constă faptul, că atât dl ministru de interne, cât și dl ministru-șef au vorbit totdeauna despre votul universal fără nici un comentariu, așa încât numai acum suntem în situația de a cunoaște aceste rezervații mentale, cu care au făcut declarațiunile lor vorbind despre votul universal.

Contra tuturor solicitărilor noastre, d lor n'au fost aplicări a ne spune mai detaliat ce reformă electorală intenționează să facă. Dvoastră însă împreună cu noi n'ați fost aleși deputați pe baza rezervațiilor mentale ale guvernului, ci pe baza promisiunii făcute asupra introducerii votului universal nefalsificat. Motivul principal al neîncrederii ce o simțim față de politica dlui ministru de interne este chiar împrejurarea, că dl ministru de interne luptă contra noastră și contra celor, cari doresc democratizarea țării, cu astfel de arme și cu astfel de rezervații mentale, care în politică înțelegem că răsună.

Nu găsim de potrivit să mă ocup de amănunțit cu dispozițiile singuratiche ale proiectului referitor la reforma electorală; rezervă această pe timpul, când va fi dezbateras acest proiect. De astădată tin să constalez numai atât, că prin prezentarea acestui proiect de lege noi nu putem considera de împlinită promisiunea făcută în mod solemn referitor la introducerea votului universal. Constă că atât eu, cât și partidul meu nu numai, ci întregă opinie publică independentă a țării, luptă mai departe neînfrânt pentru principiul, că în această țară trebuie neapărat introdus votul secret, universal și egal. Toți cetățenii, cari tind la regenerarea acestei țări, sunt de neînfrântă convingere politică, cumcă menținerea și dezvoltarea pașnică a țării acesteia nu se poate asigura, decât pășind pe calea democratizării ei. De aceea afirmăm cu toată tăria că acest proiect de lege, care abandonează ideea introducerii votului universal secret, direct și egal, și voințe să introducă un sistem electoral direct opus acestor principii, nefiind acordat pentru democratizarea țării, nu va fi în stare să așeze țara față de pericolele, cari din toate părțile o amenință.

Acesta deosebire de vederi dintre noi și guvernul actual trebuie s'o fixăm mai presus de orice îndoieli, și față cu acest fapt dl ministru de interne în zădar ne stă înaintea — spre a se duce pe cei naivi — cu aritmetică domniei sale electorale, pentru că, deși este adevărat, că reforma electorală planuită de domnia sa sporește numărul alegătorilor, dar politica unui stat modern nu poate avea de țintă exclusiv sporirea numărului alegătorilor precum nici singur aceea că singuraticii oameni ca indivizi să aibă drept de vot, ci scopul politicii unui stat cultural trebuie să fie acela, ca fiecăreia clase sociale și fiecăreia individualități etnice să i-se deie teren de validitate politică în proporție cu calitățile ei

politice, economice, culturale, cu aptitudinile fiecăreia de-a concura la realizarea scopurilor mai înalte ale omenirii, și în proporție cu înălțimea ei numerică.

Știm prea bine, că statele și societatea omenescă sunt dislocate în clase sociale, conform situației geografice, a concepției de viață, învâdrii de sânge și a societății economice a indivizilor, cari o compun. Clasele sociale deferențiate după aceste puncte de cristalizare, pot pretinde cu drept cuvânt, ca să aibă rol decisiv în conducerea statului conform importanței lor. Nu este prin urmare suficient, ca un individ oare-care să-și poartă da votul său, ci consideranța principală este, ca acea clasă, a cărei membru are drept electoral, să nu fie cu operațiuni și complicații matematice astfel contrabalansată, încât dreptul electoral din punctul de vedere al intereselor și al validității politice a acelei clase, să nu aibă nici un preț.

Scopul proiectului prezentat de dl ministru de interne este chiar acela, ca cu operațiuni matematice să împiedece și pentru viitor validitatea politică a celor clase sociale, cari astăzi nu au parte în conducerea statului.

Nici accentuăm necesitatea imperativă a votului universal, tot atunci însă domnul ministru de interne ne stă înaintea între altele și cu aserțiunea — cu celelalte motive și aserțiuni de astădată nu vreau să mă ocup — că votul universal azi nu mai mulțumește pretențiile lumii astfel încât se consideră de inutil și chiar și statelor unde votul universal este introdus se găsește la abandonarea lui și fiindu-se a introduce ceva mai corăspunzător în locul lui. Incontestabil că votul universal secret, direct și egal, și peste tot în sistemul parlamentar nu sunt suficiente pentru mulțumirea în mod definitiv al omenirii. Aceste irbitații ca tot ce-i omenesc sunt imperfecte.

Prin urmare deci cu ele nu e mulțumită omenirea nu e cea cauză, că ar fi mai bun decât acela cel pial, indirect, neegal și public, ci motivul nemulțumiri față de votul universal zăcă în natura omenescă. În acest putere intelectuală și calitate sufletească a omenirii în urma căruia mergând înainte pe calea perfecționării fiind totdeauna nemulțumiri cu rezultatele prezentului să răvâște cu dinadins și neîntrerupt în tot mai bun și desăvârșit. Din acest motiv nu-i mulțumită omenirea cu votul universal și i pot asigura pe dl ministru de interne, că puterea neînfrântă a spiritului omenesc va găsi cândva și mai bun mijloc pentru introducerea nefalsificată și mai desăvârșită a voinței generale a cetățenilor în exerciciul faptei a suveranității statului.

Dezvoltându-se omenirea se vor corecta erorțele parlamentarismului, dar să fie sigur d noi ministru de interne, că retrograsione dela votul universal și egal înărgurat de statele moderne, nu există, dela ei nu poate fi decât înaintarea spre socializarea și spre stabilirea echilibrului dintre clasele sociale, dar nici la un caz nu spre principiile nici ne conservative, ci chiar reacționare a domniei sale. În fata acestei aserțiuni a domnului ministru de interne îi voi pune și eu o modestă întrebare. Întreb eu, crede poate dl ministru de interne că lumea este mulțumită cu acea domnie feudală, care domnește în țara noastră, fie altundeva și prin care înțelegem noi o clasă privilegiată și o rasă dețin întreaga putere de stat astfel, că celelalte popoare și celelalte clase sociale absolut nu au cuvânt în conducerea statului sau și dacă au acele așa de slab, încât nime, căoi măcar dl ministru de interne nu va să-l vadă?

Eu cred că nu spun chiar lucru nou afirmând, că totuși lumea va fi mai puțin mulțumită cu această domnie feudală, decât cu rezultatele votului universal și-l pot asigura că de dragul lumii îi poate introduce fără nici o îngrijorare.

Incontestabil că în ce privește concepția politică a guvernului actual cea mai caracteristică creație este proiectul reformei electorale, care ar să-l ducă la îndeplinire dl ministru de interne. Nefiind noi mulțumiți cu acest proiect de reformă electorală suntem cu drept cuvânt cu cea mai mare neîncredere față de deasul, mai ales că a recunoscut, că prin acest proiect de reformă nu vrea altceva, decât să mențină acele cadre politice, cari stăpânesc azi țara și cari nu sunt accommodate a deschide și a dae la înflorire adevăratele izvoare de putere. După aceea constatată faptul, că între noi și între politica d-lui

ministru de interne este o adâncă prăpastie, care noi nici când nu o vom putea trece înspre deasul. Sperăm însă, că mânași de puterea irezistibilă a spiritului modern va fi silit s'o treacă deasul apropiindu-se de noi, sau dacă nu deasul cel puțin urmașii dănsului, și nu mai puțin suntem convingși că sub puterea irezistibilă a lumii care încontinuu se dezvoltă va fi silit dănsul și urmașii lui înșiși să solicite realizarea acelor idei moderne, pentru a căror realizare și intrupare în viața practică suntem deciși a lupta încontinuu și neînfrânt.

Dar nu numai punctul de vedere cel reprezentat dl ministru de interne în chestia votului universal ne îndeamnă să fim cu cea mai mare neîncredere față de d-sa, ci în genere întreg sistemul politic de azi, a cărui cel mai tipic reprezentant este chiar dl ministru de interne, pentru că ori cum vom considera sistemul de guvernare de azi, nu vom putea ajunge la alt rezultat, decât la acela, că adevăratul conducător al sistemului politic de azi, conducătorul intelectual al chestiei este chiar dl ministru de interne.

Endrey Gyula: În privința aceasta are puțină dreptate.

Dr. Iuliu Maniu: Oriștă vați afirma D-v. din partea majorității independiste contrarul, o susțin cu toată tăria, că conducătorul politicii care o faceți D voastră nu e din sinul majorității independiste, căci acela este domnul ministru de interne.

Întrebă această politică condusă de dl ministru urmează o astfel de direcție, încât din cauza scuturării drepturilor cetățenești și aproape desăvârșita confiscare a drepturilor politice și de altă parte în ce privește îngrijirea intereselor publice mai multe a conviețuirii sociale, aici pe departe ne stă la acea înălțime, ca să corăspundă necesităților unui stat cultural.

Onorată cameră! Afirm, că guvernarea dlui ministru de interne e în strânsă legătură cu scuturarea drepturilor cetățenești și sunt dator să dovedim această. Știm prea bine, că cel mai important drept cetățenească abstrăgând dela îndreptățirea individului de a și dezvolta calitățile omenesci este chiar dreptul de asociare și întrunire. Coroana și cea mai nobilă consecință a individualității omenesci și al drepturilor cetățenești ale omului ca a unui ființe sociale este chiar dreptul de întrunire și asociare. Știm prea bine, că în țara aceasta nu este lege, care ar norma drepturile de asociare și întrunire. În urma împrejurării acesteia atitudine a guvernului guvern care o observă referitor la dreptul de întrunire și asociare a cetățenilor caracterizează mai constant liberalismul, conservativismul sau reacționarismul guvernelor ce se succed.

Spun sincer, că examinând din acest punct de vedere politica dlui ministru de interne concepția și activitatea lui politică, că se poate considera nu numai de conservativă, ci chiar de reacționară.

Noi, românii, putem zice, că n'avem nici un drept pe terenul asocierii — că d-voastră întrucât aveți vă vați da înși-vă seamă. Nu avem drept de întrunire, pentru că e pus la discreția ministrului să aproabe sau să nu aproabe, să ia la cunoștință sau să respingă statutele care i-se prezintă. Nu trebuie să mergem departe, ca să adevărat acest lucru este de ajuns, dară ne provocăm la vorbirea prietenului meu Dr. V. Lucaciu, în discursul cărui a citit un decret al dlui ministru, în care nu se spune nici mai mult, nici mai puțin, decât că nu aproabă statutele unei societăți românești de cântări sub pretextul, că noi, românii avem dreptul să facem numai societăți culturale, iar societatea de cântări nu este societate culturală. (Contraziceri). Decretul acesta s'a ccut din cuvânt în cuvânt, este sternizat în buletinul parlamentar și prin urmare se poate convinge oricine despre adevărul acestui lucru. E incontestabil, precum atată și acest exemplu, că deși legea de naționalitate îndreptățeste naționalitățile nemaghiare din țară să se întrunească în societăți, astăzi dreptul nostru de asociare respective exerciciul lui, depinde exclusiv dela împrejurarea, că ministrul de interne, care societate o consideră de culturală, respective care scop îi crede dănsul de a fi cultural. Prin urmare în această țară acest drept cetățenească pentru noi depinde dela înămplatoarea părere individuală a ministrului de interne asupra noțiunii »cultural« care părere poate să fie bună, poate să fie rea, dar la tot cazul este subiectivă și supusă impre-

siunilor diverse și arbitrare ale singuraticilor ministrii. Iar dl ministru de interne acest drept îl execută astfel, că la cazul, dacă oarecare va asocia nu îi este pe plac, simplaminte declară că scopul ei nu este cultural, precum și în cazul de sus despre o societate de cântări a declarat-o, că nu urmărește scop cultural.

Dar nu numai în ce privește societățile, cari dorim să le înființăm, întâmpinăm astfel de greutăți, ci și în privința celor existente. Fie-mi permis să ilustrez și această azerțiune cu exemplu.

Abia mai există în întreaga țară câteva reuniuni de pompieri românești, nici acele nu sunt declarate de românești, ci numai membrii sunt români. Astfel e și societatea pompierilor din Blaj, care deși își împlineste în mod exemplar datorița și menirea fără vre-o admoniare, a fost suspendată. Toată silița mea pentru a cunoaște motivul suspendării a fost zadarnică. Am auzit numai șoptindu-se în mod confidențial, că de aceea a trebuit suspendată, pentru-că limba ei de comandă era românească și conform vederii oamenilor inițiați în chestia suspendării acestei societăți nu ar fi admisibil din punctul al »suveranității maghiarimii«, ca limba de comandă într-o societate de pompieri să fie românească. Nu știu dacă într'adevăr acesta este motivul sau ba — a și vrea foarte să-l știu, pentru-că știindu-l a și putea stă în apărarea acestei societăți, care a îndeplinit datorințele sale humanitare — dar singură împrejurarea, că în opinia publică să poate menține credința, și că oamenii inițiați întăresc această credință, că limba de comandă românească e pricina, adeverește mai presus de orice îndolala punctul de vedere greșit, care conduce pe ministru de interne și politica d-sale, în chestia dreptului nostru de asociere.

A și putea invoca multe exemple, că dreptul nostru de asociere este absolut iluzoriu. Nu numai dreptul de asociere ni se disconzideră, dar nici dreptul de întrunire nu ni se respectă astfel încât un motiv principal al neîncrederii noastre față de guvern și față de sistemul care-l reprezintă este chiar ținuta acestuia față de acest drept cardinal al cetățenilor. Această ținută ostilă împiedecând întrunirea în adunări a cetățenilor și în deosebi a românilor, intenționat face imposibilă sau cel puțin împiedecă desvoltarea calităților politice a cetățenilor și face imposibil ca făcându-se o școală politică să se perpetueze interesul față de afacerile publice. Iar fără școală politică nu vor fi în situație cetățenii să observe ținută corăspunzătoare în exerciarea drepturilor cetățenești chiar în momentele de decizivă importanță politică. (Va urma).

Curia îmblățită.

S'a întâmplat ca înalta Curie să aducă odată o judecată (nu chiar aspră: 2 săptămâni temniță) într-o afacere care-i jignește pe catolici, în afacerea cunoscută a preotului Konczurek.

Ascultați cum »Magyarország«, organ guvernamental îmblățește Curia cu acest prilej:

»Stăm aci în fața unor erori iuridice, căreia este expusă și Curia.

Nu mai că în cazul prezent eroarea aceasta cade sub judecată mai aspră... Toată cinstea judecătorilor dela Curie, de sub judecata opiniei publice nu pot însă fi nici ei puși la adăpost, iar osânda de astădată este foarte gravă.

Partidul popular se și folosește temeinic de monstruoasa sentență adusă de Curie... Dacă o secție a Curiei comite o nebumie, — urmează oare din asta ca alții să dubleze?...

Partidul catolic extrem prin acțiunea sa provoacă reacțiune și anume din partea protestanților și a ovreilor și astfel suntem amestecați în plina larmă urâtă a neînțelegerilor confesionale...

Suntem în ajunul unui războiu european înfricoșat și pe această vreme trebuie să rezolvăm

cele mai grele probleme ale existenței noastre naționale...

Invinue apoi grav, că pe această vreme de grea cumpănă, Curia a provocat prin sentența sa ceartă confesională între unguri.

Nici numitul ziar nici »Budapesti Hirlap« de ieri nu aprobă că poporalii prin manifestul lor (subscris acum de toți deputații populari) au provocat neînțelegeri grave și politice și confesionale. În Curie dau însă cu toții. »Budapesti Hirlap« de ieri chiar în articolul de fond, chipul că citează pe Rakovszky, de fapt scoate însă în relief că și la Curie s'a încuibat ovreimea: într-o singură secție 4 reformati (2 de origine ovrei) și 2 ovrei veritabili!

Jubileul împărătesc.

Metropola împărăției e azi iarăși scaldată în splendoare. De pe case flutură mii și mii de steaguri, stradele sunt un furnicar imens. Edificiile de stat sunt splendid infrumșețate. Pretutindeni culorile Austriei, numai pe palatul ministerului de externe s'au arborat, alături de trei mari drapeluri austriace și trei ungurești.

De ziua jubilară membrii familiei împărătești i-au pregătit bătrânului monarh o drăguță surpriză. Au aranjat o reprezentație teatrală, jucată de toți micii principii și de toate miclele principese. Reprezentația s'a dat în teatrul împărătesc din Schönbrunn. Micii principii și miclele principese au dansat balet în costume de pe vremea tinereții M. Sale, au declamat și cântat, și la urmă au aruncat o ploaie de flori la picioarele împăratului. Majestatea Sa era emoționat până la lacrimi.

Majestatea Sa și-a arătat munificența grației sale împărțind între demnitarii monarhiei 4020 de decorații. Baronul *Aerenthal* a fost înălțat la rangul de conte, primarul *Lueger* a fost numit consilier intim.

Pe azi, Miercuri, sunt luate în program, serbări neobișnuit de solemne.

Darul armatelor.

Azi se va înfățișa înaintea M. Sale o deputațiune a armatei compusă din ministrul de război F. Z. M. *Francisc de Schönaich*, ministrii honvezimei austriace și ungare, și comandantul marinei, contele *Montecuccoli*. Ei vor preda M. Sale în semn de omaj și amintire o cruce de platină lucrată cu multă artă. Crucea are patru brațe, în centru cu o platoșă, în care sunt prinse diamante de mare preț. Platoșa e încercuită de o cunună de lauri, clasic reliefață. Cunună zace pe două spade de aur puse cruciș. Pe semicercul inferior al cununiei de lauri sunt gravate cuvintele *Exercitus Universitas*, iar pe reversul platoșei: *Francisco Iosepho I. Imperatori Regi Domino Nostro Hoc Fidei Perpetuae Signum*. Acest cadou de mare valoare e așezat într-o cutie de aur căptușită cu catifea de culoare deschisă.

Alte serbări.

Orașul Viena aseară a fost feeric iluminat. În special poarta Burgului, piața Aspern, biserica Sftului Ștefan și edificiile publice. Muzicele militare au cutreerat stradele în mijlocul imenzii mulțimi ce roia pretutindeni. Circulația de tramwaie și trăsuri a fost întreruptă. Au sosit deputațiuni din toate unghiurile țării. Prăvăliile sunt închise.

Au fost imposante serbări și în Croația. În Bosnia s'au organizat solemnități la Sarajevo.

În tot cuprinsul monarhiei s'au tras clopotele a sărbătoare și s'au oficiat slujbe dumnezeiești în toate bisericile.

Părerile dlui Cosma.

În același timp când dl Russu Abrudeanul solicitat părerea I. P. S. Sale mitropolitului Meșianu, a făcut un interview și dlui Cosma conștient între altele i-a răspuns cam urmează mai în vale:

Ce cale credeți că ar trebui să apuce poporul românesc din Ungaria pentru-că să poată lupta cu succes în contra proiectului nedrept și distrugător al contelui Andrássy și în special dacă sunteți de opinie să se convoace o mare adunare a națiunii române, în frunte cu prelații ei, pentru găsirea soluției mântuitoare?

— »Eu cred că acei cari își fac iluzii dela o mare întrunire a națiunii române în frunte cu prelații ei „plutesc prin nori și nu pe pământ în Ungaria.

»Națiunea română« nu există după lege, în Ungaria. Prin urmare concesione pentru convocarea și ținerea unei mari adunări a națiunii române nimeni nu va putea să obțină dela guvernul din Budapesta.

»Pe de altă parte nici vorbă nu poate fi de prelații români să se pună în fruntea unei asemenea mișcări.

»Cartea din Viena, al cărei principiu de stăpânire este „divide et impera“, s'a îngrijit de vreme ca să paralizizeze pe vecie puterea elementului românesc din Ungaria și Transilvania prin momeli, pe cari în urmă nu le-a îndeplinit, le-a divizat în două părți, în uniți și neuniți, adică în catolici de rital grecesc, cum se numesc acum, și în ortodoxi.

»Prelații uniți pe teren social sunt amici ai cei ortodoxi, dar încolo nici chiar în cele rituale nu se consultă cu ei, deși ritalul este același: și cei romano-catolici sau latini însă se constituie mereu, în conferințe sau sinoade arhiericești, și afaceri cari privesc însăși autonomia lor, ceea ce n'ar fi permis chiar după actul unirei.

»Poți fi sigur că la o astfel de acțiune politică numai în acel caz ar merge împreună prelații uniți cu cei ortodoxi când întrunirea unei asemenea adunări ar fi în interesul guvernului și a aprobarea regelui Ungariei.

»În cazul de față, lucrul este tocmai invers.

— Domnule Cosma! Ași dori să mai știu dacă în marea luptă ce vă așteaptă compoziți pe vre-un ajutor din partea românilor din Transilvania și dacă da, cum credeți că v'am putea de folos?

— »Ajutor România ne poate da numai în cale diplomatică, sub forma unei intervenții amicale a aliatului la aliat, fără vorbă multă în publicitate.

»Manifestațiunile de stradă nu numai că nu folosesc, dar din contră ne agravează situațiunea.

»Gogorița cu care ruinații feudali unguri din Transilvania, avizați la bugetul statului, se pot susține, este daco-românismul elementului românesc, cu care ei în Transilvania nu pot avea cură în nici o privință. Ziaristica maghiară la noi în România este numai apă de moara govornicilor unguri, cari, în fiecare român de aici văd dela naștere un trădător de patrie.

După această interesantă și instructivă conversație politică, dl Cosma a avut amabilitatea să conducă prin birourile băncii »Albina«, ca mi-a făcut impresia unui vast minister dela noi. Se muncește aici cu atâta răvnă și dragoste, neam, încât mulți dela noi, din România, și putea să luăm cea mai măreață și folositoare pildă.

Dacă a-ți încercat toate!

și tot nu v'au trecut durerile reumatice cereți o sticlă de

SPIRT DE GHIAȚĂ

care face să înceteze imediat orice durere de cap, de dinți, provenite din răceală, ca d. e. se folosește cu rezultat bun. În contra GUTURAIULUI singurul remediu.

Prețul unei sticle 60 fiteri, o sticlă mare 1 cor. 20 fil., 3 sticle mari sau 6 sticle mici se trimit porto franco.

Cantități mai mici nu se trimit prin postă.

Se găsește și se poate comanda

Szémann Agosta

farmacist,

Hatvan, Fötér nr. 12

Se expediază zilnic în toate părțile țării

Un cuvânt sincer.

Ne apropiem de sfârșitul anului și cu toate acestea avem o mulțime de inși cari nici până azi n'au ținut să-și împlinească o datorie nu numai materială ci și de onoare: de a nu rămânea dator între împrejurările de azi unei foi românești.

Sunt atât de grele loviturile ce ni-se dau, atât de mari sacrificiile pe care ni-le impun persecuțiile năprasnice, în cât oricare român de treabă ar avea datoria să contribuie chiar cu mai mult decât face abonamentul la suportarea acestor greutăți.

Ce să zicem însă despre oameni, cari ne poartă cu anii cu vorba, abonează foaia, dar nu plătesc și ne pricinuiesc astfel și dănsii alături de tribunalele ungurești, pierderi însemnate și piedeci de a putea da înainte.

În decursul anului câte scrisori, câte amenințări, câtă muncă zădarnică, câte spese de poștă inutile ne pricinuiesc acest fel de abonați (cari se găesc numai la români) iar sfârșitul e, că ia toate acestea nici răspuns nu primim.

Iată ce ne face să venim acum cu somație publică către acești restanțieri recalitranti și pentru ultima oară înainte de a-i da judecătoriei, a-i ruga să binevoiască ași achita datoriile.

Nu ne vom mulțumi însă numai cu judecătoria, ci pentru a stârpi acest soi de abonați, ca să nu mai înșale și alte redacții românești, vom publica cu numele pe cei ce pun orice rușine la o parte.

Anunțăm de altfel, de pe acum, că în vederea acestor moravuri, durere destul de intense în publicul nostru, precum și în vederea legii noi execuționale, dela anul nou încolo nu vom mai da nimărui foaia pe credit ci numai plătit înainte.

Evenimentele externe.

Nori din ce în ce mai grei se adună pe cerul destul de întunecat de altfel al Austro-Ungariei. Știri alarmante dela frontiera Montenegruului, cari, deși sunt în cea mai mare parte iscodite, nu sunt lipsite de un fundament real — dovadă înarmarea bandelor în Montenegro — influențază în mod simțitor mersul burselor, a celui mai infalibil gradometru pentru stările politice. Boicotul mărfurilor austriace în Turcia, în loc să înceteze, ia dimensiuni tot mai mari, dușmănia, latentă până nu demult, între Austro-Ungaria și Rusia a ieșit într'un mod îngrijitor la iveală, iară Italia a pierdut încrederea în aliatul său.

Presa din Serbia și Montenegro aduce mereu știri senzaționale despre pretinse ciocniri a miliției austriace cu bande sârbești și montenegrine și irită mereu opinia publică. Anglia scurmă mereu în Balcani; președintele comitetului balcanic din Londra, Buxton, pledează mereu pentru înfrățirea semilunei cu crucea, președintele aceluiaș comitet, care jira odinioară ca apărător al crucei încontra asupririlor semilunei. Turcia s'a arătat până acuma prudentă și nu s'a aliat încă dușmanii săi firești — dar cine știe ce constelație va aduce cu sine iritarea politică.

Rusia — dupăcum am văzut dintr'o comunicație indiscretă a unui bărbat, cuno-

scător al misterelor politice, în »Neues Pester Journal« — era în urma unei convenții secrete între ea și Austro-Ungaria constrânsă să consimțească la anexare, însă grație agitației panslaviste și în urma propagandei presei rusești a uitat de compromis și a apucat alte cărări. Iswolsky a fost constrâns să dea declarații în privința politicii externe și va face-o aceasta cât de curând într'o ședință secretă a Dumei. Peste scurt timp se așteaptă din partea Rusiei un protest formal în contra anexării.

Demonstrațiunile din Praga.

Duminecă studenții dela universitatea germană din Praga voiau să facă tradiționala lor promenadă cu chipiu și panglică așa numitul »Bummel« pe strada principală (Graben). Poliția așteptându-se la demonstrații din partea cehilor, a închis pasagiul printr'un cordon de jandarmi. Deja pela 9 ore dimineața au sosit la fața locului câțiva deputați cehi și germani. O mulțime de cehi, adunați înaintea pasagiului și-au aclamat furtunos deputații lor. La 10 ore au apărut primele șiruri ale studenților germani pe Graben, și au fost întimpinați cu injurături și fluierături de către cehi, cari au rupt apoi cordonul de jandarmi și s'au răvărsat pe Graben. Deputații lor i-au atârnat încă prin cuvântări împotriva nemților, »cari ar trebui izgoniți din capitala cehilor«. Atunci s'a deslănțuit o furie grozavă împotriva studenților, cari au fost improșcați cu tină și pietrii.

În aceeaș vreme studenții cehi universitari, cari proiectaseră o demonstrație pentru universitatea cehă din Brünn, care s'a oprit de poliție s'au adunat înaintea tehnice și s'au pornit în corpore spre Graben, unde întâlnindu-se cu studenții germani, i-a maltratată grozav. Poliția a requirat ajutorul miliției, care a respins apoi atacul demonstrațiilor și i-a luat la goană. Aceștia au aruncat un steag negru-gelben în strigăte de »să trăiască Sârbia« în râul Moldova. Au rupt apoi mai multe table dela dughenele germane, cari au avut aceeaș soarte.

Abia pela 8 ore seara a domnit liniște totală.

Cehii pretind retragerea locțiitorului Condohove din Praga și înlocuirea lui prin un bărbat obiectiv. Deputatul Klofac a înaintat parlamentului o propunere de urgență în senzul acesta.

În mai multe orașe germane din Boemia s'au ținut adunări de protest încontra exceselor din Praga.

Chestia universității italiene.

Unei delegațiuni a deputaților italieni i-a făcut ministrul președinte Bienerth declarația obligatoare, că în scurtă vreme va așterne camera un proiect de lege privitor la reactivarea facultății de drept. Locul, unde se va deschide facultatea, încă nu-i stabilit, însă multe spirite conducătoare a germanilor pledează pentru Triest.

Marea indignație domnește în cercurile italiene pentru superficialitatea și lipsa de îngrijire, cu care s'a tratat grav vulneratul student italian Fonda de către asistenții clinicei Hohenegg.

Meusa academica se va redeschide astăzi, în 1 Decembrie. Un mare meeting de protest anti-austriac, le care au participat aproape 10.000 inși, s'a ținut la Roma. Participanții aparțin în cea mai mare parte păturii culte.

Toate academiile s'au redeschis, afară de universitate, care se va deschide probabil abia după 2 Decembrie. În caz că se va decide, Italianii vor demonstra din nou, până ce nu va retrage rectorul așful său, prin care condamnă în termeni provocatori ținuta lor.

Pregătiri de războiu.

Se telegrafiază din Fiume: Societatea navală austro-ungaro-croată a primit dela guvern ordinul telegrafic, că în săptămâna asta să-și fie gata vasele pentru a putea transporta la Ragusa 8000 de oameni. La căile ferate ungare circulația mărfurilor s'a întrerupt pe trei zile, trebuind a se transporta soldați în Bosnia și Herțegovina. Comersanții din provinciile anexate cumpără mari cantități de articlii de războiu.

Pe linia Brod și Gravoza circulația mărfurilor s'a întrerupt cu desăvârșire.

Din Budapesta se anunță: Stațiunile principale ale căilor ferate de sud au primit dela direcțiune ordinul să desfacă ordinele intime, primite cu câteva zile înainte, și să le studieze.

O telegramă din Kanizsa-mare spune de asemeni că pe căile ferate de sud se transportă arme și muniții în Bosnia și Herțegovina. În scopul acesta circulează și trenuri extra-ordinare.

Voluntarii armatei sârbești.

Ziarului »Voss. Ztg.« i-se telegrafiază din Petersburg: Legațiunea sârbească de săptămâni întregi e asaltată de sute de oameni, cari doresc să fie înrolați de voluntari în armata Serbiei. Într'o condiție menită spre acest scop au fost deja introduse numele mai multor mii de oameni, în prevalență muncitori fără condiție. Mulți inși dintre cei înrolați cer ajutoare de bani. Se crede că numai mizeria i-a silit să se anunțe și că despre evenimentele din Balcani n'au cunoștință. Din clasele mai culte abia s'au anunțat vre-o câteva sute de inși, între cari mulți ofițeri în rezervă.

Turcia și Serbia.

Comitetul turcilor tineri face tot posibilul pentru a încuraja războiul. O telegramă sosită din Constantinopol spune, că turcii nu vor încheia nici alianța cu Serbia, deoarece o astfel de alianță ar provoca numai noi complicații, iar cauza turcilor ar pierde mult în fața puterilor.

Construcția flotei turcești.

»Yeni Gazeta« a publicat programul construcțiunei flotei turcești, care a fost elaborat de către statul major al marinei.

Aplicarea acestui program va dura opt ani și va costă 17.000.000 de lire turcești. Se vor construi șase cuirasate, 12 contra torpiloare, 12 torpiloare, 6 vase sub-marine, 24 canoniere și 6 mari vase de transport; se va pregăti de asemenea tot materialul trebuincios pentru repararea vaselor.

Din străinătate.

Un discurs al regelui Bulgariei. O delegație compusă din 50 deputați, a remis regelui Ferdinand o adresă, ca răspuns la discursul tronului.

Cu această ocaziune Suveranul a rostit o alocuțiune, spunând în substanță:

»Unanimitatea cu care poporul bulgar a apreciat actul independenței imi dă o credință și mai adâncă, în viitorul patriei bulgare.

»Sunt fericit de asemenea văzând pe domniul deputați grupați în jurul guvernului căci, în armonia poporului, a guvernului și a Coroanei rezidă cea mai bună garanție de succes.

»Contez pe patriotismul parlamentului, ca și pe activitatea consiliului.

»În fine sunt mândru că, susținut de popor am putut încâtusa din nou lanțul rupt al vechilor țări bulgari.

»Am de asemenea plăcerea a constata că grație perseveranței arătate în momentele decisive, putem fi încrezători în viitorul Bulgariei.

Delegațiunea a fost apoi reținută la dejun, la curte. După masă Suveranul a făcut cerc cu invitații săi.

E de notat că nici unul din deputații agrarieni n'a luat parte la recepțiune.

Polemica între presa slavă și bulgari.

E bine ca să urmărim polemica ce s'a încins de câțva timp între presa rusă și cea bulgară. Chiar între zărelle bulgărești este o polemică aprinsă. Partizanii bătrânului Tankoff duc o luptă înverșunată în contra actualului guvern, acuzându-l de germanofilism. Atacurile violente se înserează în ziarul >Den< în contra regelui Ferdinand, care îl acuză de instrument al Austriei.

Polemica la proporțiuni serioase, și sunt cercuri în Bulgaria cari se tem de repetare a cazului Bamberg !...

Presa șovinistă bulgară din Sofia și socialiștii numesc atacurile aduse de >Den<, >nebulgare<. Bătrânului om politic și pensionar Tankoff i-se aduce această acuzare. Se știe că Tankoff este un mare filorus, el a scos mai multe articole în >Ruskoe Slovo<, în care atacă politica antislavă a guvernului actual în Bulgaria. >Vecerna Pošta< spune că Bulgaria prin actul dela 22 Septembrie s'a făcut neatârnată de două ori: întâi, s'a liberat de Turcia și al doilea de Rusia. Față de acuzațiunile aduse de întregă presa slavă în contra alianței bulgaro-austriace, susnumitul ziar spune că Rusia dăduse consimțământul ei Austriei înainte de anexarea Bosniei și a Herțegovinei. Această declarație a fost făcută și de primul ministru Malincoff în Sobranie, și declarația a fost reprodușă în organul panslavist >Ruskoe Slovo<.

Sunt mai multe săptămâni de când se urmează acuzările reciproce ale slavilor, și este important de urmărit ca să vedem ura adâncă dintre cele două rase dușmane, rasa germană și cea slavă. Acest antagonism este vechiu între rasa slavă, care ocupă aproape tot Orientul Europei și cea germană care ocupă centrul.

Actualmente rasa germană joacă rolul preponderant și de sigur mai târziu vor fi ciocniri sângeroase și hotărâtoare, cari vor asigura supremația uneia sau a alteia.

Am constatat din cele scrise mai sus, ura cea mare a slavilor contra Austriei, care în majoritate este locuită de slavi.

Și acum cu ocazia anexării Bosniei și a Herțegovinei s'a aprins din nou ura slavilor în contra Austriei, care a fost de veacuri apărătoare a rasei slave. Și această ură a izbucnit astăzi și nu știm dacă se va potoli fără mari sacrificii de sânge.

NOUTĂȚI.

ARAD, 2 Decembrie n. 1908.

— Serviciu divin în Catedrală pentru împăratul. Azi la ora 10 s'a ținut un serviciu divin în Catedrală pentru împăratul. A asistat preoțimea și elevii școlilor românești din Arad.

Serviciul divin a fost pontificat — în absența P. S. Sale Episcopului care s'a dus la Budapesta pentru a asista la slujba din biserica lui Mathia din Buda — de P. C. Sa Roman R. Ciorogar, director seminarial, cu mare asistență.

Din public n'a asistat însă nimeni la acest ceremonial religios.

— Succesul juridic al unui avocat român. La pertractarea procesului de presă al >Tribunei< din 28 Nov. pentru >Galvarul< și alte două articole, în care a fost condamnat ca redactor responsabil dl Saver Boss, la aducerea verdictului la 2 luni temniță, curtea cu jurați ca tribunal judecătoresc a dat o sentință, prin care s'a susținut, între motive, nu punctul de vedere al procurorului, ci acela al apărătorului domnul Dr. Aurel Lazar.

Pentru îndeplinirea pedepsei, procurorul, sub cuvânt că acuzații ar fi punibile pentru delictul de presă, condamnății în două articole, desi în două cazuri, când aplicarea §-lui 174 din legea penală, care are o latitudine nemărginită pentru evaluarea delictelor, — curtea cu jurați, ca for judecătorească a aplicat § 96, propus și motivat de apărătorul Dr. Aurel Lazar, prin reducerea la un singur caz de delict, a >delictului< unice cuprins în două articole, ceea ce înseamnă nu poate fi socotit decât ca o uzitate în serviciul unei singure tendințe.

Prin aplicarea §-lui propus de apărător și prin înlăturarea propunerii procurorului, s'a croit pedeapsa mai mică, decât eră contemplată de procuror și mai ales de jurați, cari s'au dovedit, prin răspunsul lor la întrebările ce s'au pus pentru evaluarea faptelor incriminate că sunt ireparabili în șovinismul lor, potențat de declamațiunea de războiu făcută neamului românesc de procuror, cărnă i-a contrastat discursul de apărare umanitar și răpitor prin formă și fond, ale dlui Dr. Aurel Lazar.

— >Voința Națională<, din articolul >Dinastici ori iredentiști< scris de d-nul Russu Șirianu, reproduce la loc de frunte întreaga parte privitoare la România.

— A șaptea conferență publică în Lagoj a avut loc Sâmbătă seara în localul Casinei române. Dl Dr. Valeriu Branice a vorbit despre artele frumoase. Conferențiarul a fost — scrie >Drapelul< — ascultat cu interes. Public a fost însă puțin.

— Profesorii sibiieni — luminători ai meseriașilor. Precum ni-se comunică, profesorii sibiieni dela seminarul >Andreian< și cei dela școala de fetițe >Asociațiunii< sunt hotărâți să țină câte o conferență la ședințele literare lunare ale reuniunii sodăbilor noștri. În cursul anului 1908 au ținut asemenea conferențe: dl profesor Dr. Nicolae Bălar, d-na profesoară Eugenia Tordășianu n. Iovescu și prof. dr. Ioan Borcia, iar la ședința din 26 Nov. c. a ținut o prea interesantă conferență dl profesor Aurel Bratu, tractând despre telegrafie. Cum de pe timp încococe zăzile spațioase și calde ale reuniunii meseriașilor noștri adăpostare în după amiezii Dominicilor mai ales din iarnă și pe la vâzaceii meseriași, cercurile conducătoare ale reuniunii actualmente cantă se aște că și mijloace, pentru a le procura acestor tinere mânățe necesitățile distracții potrivite și educatoare. Dacă ne amăsim pericolul analfabalismului, apoi trebuie să avem temeri și de canocătorii de azi ai scrietății, cari ne mai exerciindu-se în scris și cetit, o să uite aceace nu învățat. Pe această îi putem s'a, durere, și între scenicii aploșii la meserii. Dezvoltarea gâtății de cetit și pătărea pentru scris; iată o problemă de rezolvit la înțelepciunea învățăcelor meseriași.

— Alegere de notar. Ni se scrie: La 28 Nov. n. a. c. s'a ținut alegere de notar în Babds. Mulțămită înțelegerii dintre reprezentanții comunali, s'a ales prin acționațiune dl Vasile Bogdan fost vice-notar în S. Petru. Brav popor!

La Kánya Géza berăria Gámbrius fostă Frații Láng, azi va cânta muzica militară.

x La cumpărare de ghețe se înșală omul mai adeseori, căn nu nușcă că capătă marfă proastă din Viena, pe care o plătește cu bani scumpi. De aceea toți aceia cari doresc ghețe moderne și de calitate bună, să evite toate prăvăliile și magazieele de ghețe și să le comande exclusiv la pantofarul Fritsch și Koneith din Mediaș, care e renumit despre marfa bună ce se capătă la el.

Ultime informațiuni.

Din cameră.

— Prin telefon. —

Budapesta, 2 Decembrie.

Se continuă discuția bugetului ministrului de agricultură.

Primul orator, Fábry vorbește despre regularea fluviilor.

Török F. amintește pagubele cauzate de legea silvanală în comitatul Ciucului.

Urmează o pauză de 10 minute.

Vorbește Polónyi, polemizând cu vorbirea dlui Maniu. Debitează cunoscutele clișeuri despre >primejdia valahă și iredentismul daco-român.

Președintele îl chiamă la obiect.

Polónyi: Spune că împotriva naționalităților străine, și pentru fortificarea națiunii ungurești sunt toate mijloacele licite.

Ștefan C. Pop: Cari sunt acele naționalități străine? — noi suntem locuitori mai străvechi în țara aceasta decât ungurii!

Polónyi primește bugetul.

În ședința de seara va interpela deputatul Eötvös K. în chestiunea Koczurek și manifestul partidului popular.

Va răspunde Wekerle.

Eliberarea prizonierilor bosnieci.

Azi la 10 ore au fost eliberați, prin grație împărătească prizonierii bosnieci dela cazamatele fortăreței din Arad, unde, precum se știe, au fost internați în primăvară pentru că au agitat în jurnalul >Osvabina< din Banjaluka în favorul Serbiei. Nenorociții prizonieri, cari au stat aproape 7 luni în cazamate sunt următorii: Vladimir Markovic jurnalist în Banjaluka, Pero Bilbya, Popovic-Delic, Vaso Mihajlovic, Risto Tomic, Ljubomir Ugrenovic comerciant și Petar Miljevic arhitect în Banjaluka. Între dânsii numai unul este jurnalist de profesie, ceilalți sunt cetățeni bosnieci, oameni cu familie, cari au primit cu nespusă bucurie libertatea. Ei s'au prezentat după amiază la Cafeneaua centrală, unde au fost obiectul ovațiilor din partea publicului.

Nu mai singuri prizonierii noștri n'au de nicăiri — grație!

Iubileu cu catastrofă.

5 morți, 104 răniți.

— Telegramă particulară a >Tribunei<. —

La iluminăția de ieri seară, s'a întâmplat o adevărată catastrofă. Mai ales în fața parlamentului a fost atât de mare tumultul încât au fost călcați oameni, femei în picioare. Cinci înși au fost omorâți, 104 răniți. Deputatul Hoelzel a fost strivit. Poliția abea a putut restabili ordinea.

Devastările din Praga.

— Telegramă particulară a >Tribunei<. —

Viena, 2 Dec. În urma devastărilor de ieri din Praga, azi au fost nenumerate devastările. Iachisorile sunt pline. S'a declarat starea de asediu. Punerea fundamentului universității germane amânată.

Economie.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Budapesta, 2 Decembrie 1908.

INCHERIURA la 1 ORĂ și jum.:

Table with 2 columns: Commodity and Price. Rows include Grâu pe Oct. 1908 (100 kg.), Săcură pe Oct., Cămin pe Mala, and Ovăș pe Aprilie.

Prețul cereșilor după 100 klg. a fost următorul:

Table with 2 columns: Commodity and Price. Rows include Orza nouă, Orza veche, and Săcură.

Poșta Administrației.

Moise Popovici, preot Szogyest. Am primit 24 cor. ca abonament pe 1908.

Solomon Giureanu, preot Temesest. Am primit 12 cor. ca abonament pe sem. II 1908.

Dr. A. Birescu, avocat Panciova. Am primit 4 cor. ca abonament până la finea anului 1908.

Redactor responsabil Constantin Savu. Editor proprietar George Nibla.

La Librăria „TRIBUNEI”

se află de vânzare următoarele cărți:

Despot-Vodă, legendă istorică în versuri de V. Alexandri prețul —	Cor. 1.—	plus 10 fil. porto
Proză, de Mihail Eminescu — — — — —	” 1.—	” 10 ” ”
Poezii și Teatru de C. Negruzzi — — — — —	” 1.—	” 10 ” ”
Poezia Lirică din timpul răz. p. neatârnat 1877/78 de C. Săndulescu	” 1.—	” 10 ” ”
Dușmanii neamului, roman de Ludovic Dauș — — — — —	” 2.50	” 20 ” ”
Ovreiul, roman de Dr. V. Crășescu — — — — —	” 3.—	” 20 ” ”
Poezii pentru copii, culese și publicate de G. H. — — — — —	” 1.50	” 10 ” ”
Povestiri din copilărie de S. Cujba — — — — —	” 2.—	” 10 ” ”
Cântece de vitejie, de G. Coșbuc — — — — —	” 1.—	” 10 ” ”
Gestomație pentru toți românii, de G. Coșbuc — — — — —	” —.90	” 10 ” ”
Fire de tort, versuri de George Coșbuc — — — — —	” 2.50	” 10 ” ”
Războiul nostru pentru neatârnat, de George Coșbuc — — — — —	” —.95	” 10 ” ”
Povestea unei coroane, de George Coșbuc — — — — —	” 1.50	” 10 ” ”
Sacntala, traducere liberă după Calidasa, de G. Coșbuc — — — — —	” 5.—	” 20 ” ”
Reminiscențe din războiul Româno-Ruso-Turc 1877, de Dr. L. Fialla	” 1.50	” 10 ” ”
A fost odată, poveste în versuri de St. O. Iosif — — — — —	” 1.50	” 10 ” ”
Haiducul, Bucura Dumbravă, tradus de T. N. — — — — —	” 2.—	” 30 ” ”
Rocia Banului, roman ediția III-a, de Sofia Nădejde — — — — —	” 2.—	” 30 ” ”
Patimi, roman din viața românească, de Sofia Nădejde — — — — —	” 2.—	” 30 ” ”
Din viața țărănească, vol II, de Grigorie N. Coatu — — — — —	” 1.50	” 10 ” ”
Versuri, de St. O. Iosif — — — — —	” 1.50	” 10 ” ”
Cancer la inimă, piesă în trei acte de Haralamb C. Lecca — — — — —	” 1.—	” 10 ” ”
Judecata viitoare, de N. I. Gădeiu — — — — —	” —.50	” 5 ” ”
Teatru de școală, de Ana G. Tănășescu — — — — —	” 1.—	” 5 ” ”
Note și schițe ediția II. I L. Caragiale — — — — —	” 2.—	” 10 ” ”
Cântece în Amurg de Alexandru Ghorghel — — — — —	” 2.50	” 10 ” ”
Dicționar Germano-Român de T. Alexi — — — — —	” 3.60	” 30 ” ”
Dicționar Român-German de T. Alexi — — — — —	” 4.50	” 30 ” ”
Anechote populare, vol. I. de T. D. Speranță — — — — —	” 2.—	” 20 ” ”
Alte Anechote populare, vol. II. de T. D. Speranță — — — — —	” 2.—	” 20 ” ”
Carcanii, comedie de T. D. Speranță — — — — —	” —.50	” 5 ” ”
Mirasa, dramă în 5 tablouri de T. D. Speranță — — — — —	” —.50	” 5 ” ”
Mana vacilor, comedie populară de T. D. Speranță — — — — —	” —.50	” 5 ” ”
Lângă pământ, dramă de T. D. Speranță — — — — —	” —.50	” 5 ” ”
Din bătrâni, Manea, narațiune de I. Slavici — — — — —	” 2.50	” 20 ” ”
Vatra părăsită, nuvelă din popor de I. Slavici — — — — —	” 1.50	” 10 ” ”

Un candidat de avocat cu praxă

află aplicare pe lângă condițiuni favorabile în cancelaria subscrișului.
Seini, 5 Noemvrie 1908.
Dr. Aurel Nyilvan, adv.
Seini — Szinerváralja.

Ministerul Finanțelor. Direcțiunea Datoriei Publice și Pensiunilor Datoria Publică.

Nr. 102040. 29 Octomvrie 1908.
Publicațiune.

A 6-a tragere la sorți a titlurilor de rentă 4% amortizabilă din 1905 (renta convertită), împrumutul de 424,613.000 lei se va efectua în ziua de 20 Decemvrie 1908, (2 Ianuarie 1909) la orele 10 a. m. în sala specială a Ministerului de Finanțe, conform dispozițiilor stabilite prin regulamentul publicat în «Monitorul Oficial» Nr. 245 din 7 Februarie 1906.
La această tragere se vor amortiza titluri în valoare nominală de Lei 2,419.500 în proporția următoare:
4 titluri de câte 20.000 Lei 80.000
293 » » » 5.000 » 1,465.000
1749 » » » 500 » 874.500
2046 titluri pentru o valoare nominală de Lei 2,419.500
Publicul este rugat a asistă la tragere.
Directorul Datoriei Publice și Pensiunilor
I. Ionescu.

Concurs

pentru ocuparea postului de contabil la institutul de credit și economii „Minerva” în **Beclean** (Bethlen) ct. Szolnok-Doboka. Salar anual 1600 coroane și tantiemă statutară.
Concurenții au să dovedească cu acte în regulă, că au cualificatia dela vre-o școală comercială, praxa de până acum în afaceri de bancă și că sunt capabili a compune independent bilanțul, precum și cunoștința de limbi.
Cererile sunt a se trimite la adresa direcțiunei până în 15 Decemvrie 1908.
Postul este a se ocupa îndată după alegere.
Beclean, la 1 Dec. 1908.
Direcțiunea.

HREAN

nobil, dulce, se poate căpăta în cantitate mare.
Calitate escelentă kgr, 70 fil., firul 70—75 deca
Clasa I. » 60 » » 40—45 »
II. » 50 » » 25—30 »
III. » 40 » » 18—20 »
IV. » 32 » » 14—15 »
V. » 13 » » 10—12 »
Din calitate amestecată, fire mai groase și mai subțiri din rupturi kgr. 24 fil.
Comandele se pot face dela 5 kgr. în sus până la vagon, după comande de 20 cor. 10%, peste 500 cor. 15—20—25% reducere și se trimite porto franco, la dorință se trimite preț-curent și detalări.
Biró Pál kertgazdagsága, Debreczen.

Alexandru Văleanu

magazin de mănuși, de bandaje și de pantofărie orthopedică. Sighetul-Maramurășului.

Piața principală (Főtér)
Beșici de gumă americane, beșici de pește — franțuzești. —
Prezervative femmeiești, **Ciorapi de gumă,** suspenzoare, bandaje, mănuși, bandaje „Diana”, — irigatoare. —
Execut după comandă medicală g h e t e orthopedice pentru picioare ori-cât de bolnave și dure. — — — roase. — —

Oltoiuri de struguri

expediază, garantând de soi asortiment bogat, care de ani e recunoscut de primii și cei mai trainici:
Küküllőmenti első szőlőoltvány-telep
proprietar: **Caspari Frigyes, Medgyes 23. sz. (Nagyküküllő megye).**
— Potfi și cereți prețuri curente ilustrate! —
Din prețul curent se pot celi scrisori de recunoștință din toate părțile țării; și așa toți cei ce doresc să comande pot cere mai întâiu informațiuni dela persoanele cunoscute așa verbal ca și înșoris, despre încrederea ce pot avea în ferma de sus.

HEICZER FERENCZ

croitor de haine civile prețești și uniforme. **Nagyvárad, strada Körös nr. 22.**

Am onoare a aduce la cunoștința onor. preoți că mi-au sosit pentru sezonul de toamnă și iarnă postavurile negre, cari își păstrează culoarea și le țin în magazinul meu bine asortat, pentru comandele din provincie ajunge o reverendă de model, sau o haină, la dorință mă duc ori unde cu plăcere pe cheltuiala mea proprie.
Tot asemenea țin în magazin postavurile cele mai noi și moderne din patrie, franceze și engleze pentru tot felul de pardesiori și paltoane de iarnă foarte bune.

Nr. telef. pentru oraș și comitat 509

BANI

pe moșii și case de închiriat din Arad
cu amortizație de 10—70 ani

după mărimea sumei împrumutate cu 4, 4¹/₄, 4¹/₂, 4³/₄
și 5⁰/₀, pe lângă dividendă de mijlocire și amortizație de
interese corăspunzătoare până la valoarea cea mai mare.

Spese anticipative nu sunt, la dorință anticipez spe-
sele de întăbulare, convertez datorii de interese mari.

— Resolvare grabnică, serviciu prompt. —

SZÜCS F. VILMOS

Representanța pentru mijlocirea de împrumuturi a

Institutului pentru credit fonciar din Sibiu

pe teritoriul comitatului Arad, orașului Arad, comitatul
Bichiș, Gyula, Ciaba.

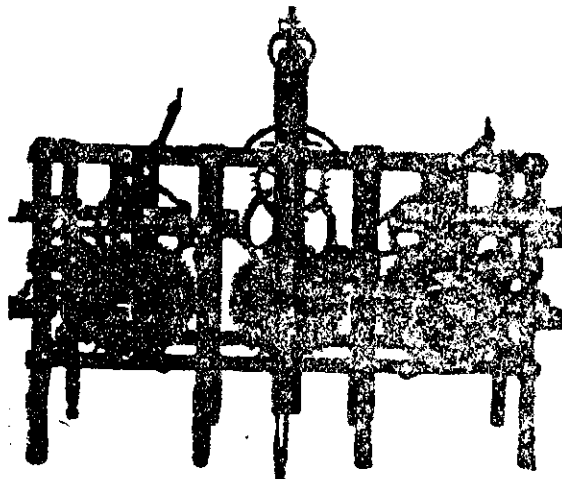
ARAD, Karolina-utca 8. (Casa proprie.)
(Lângă filiala Poștei.)

Primesc pe lângă onorar acuzitorii de afaceri abili
și demni de încredere.

Peterka Lajos

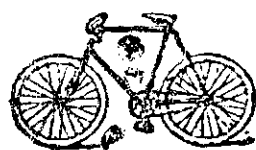
Fabrică de ciornice de turn, angajată cu contract de capit. Budapesta
Budapesta IV., str. Bástya nr. 22.

Prăvălia:
V., strada Váczi nr. 57.

Face pe lângă prețuri me-
derate și garanție de ma-
mulți ani ciornice de
turn — școli — castele
și casarme, primește
asemenea și repararea lor.

Fiind chemat mă de
ori unde în persoană
budget face gratuit și tri-
miteme porto-franco ori cu

KATZKY ANTAL

atelier mehanic de mașini de cusut
și biciclete
Temesvár, Belváros
Lonovics-u. 6 sz. (Intra-
rea prin partea str. Jenő Föherczeg).

Se angajază să repare și să procure mașini de cusut, mașini
de împletit ciorapi, biciclete motoare, automobile, gra-
mofoane și mașini de scris, precum sonerii electrice și repa-
rarea telegrafelor de casă și introducerea lor.

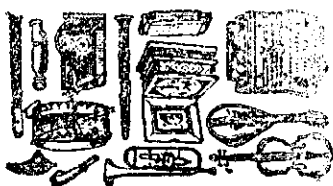
Ține în deposit mașini de cusut nouă și
biciclete, tot așa gramofone și părți sepa-
rate de mașini de cusut și biciclete.

Mare asortiment în plăci românești pentru gra-
mofoane cu diametru de 25 cm., 4 cor. 50 fil.

Preț curent gratuit și porto franco.

GEORG DÉCSI

măiestru de instrumente muzicale
SIBIU, str. Ocnei Nr. 10.

Magazin de tot felul de intru-
mente muzicale, depozit bogat
de cele mai bune coarde.

Primește și execută prompt tot
felul de comande din provin-
cie, precum reparaază bine și

ieftin orice lucrare ce aparține acestei ramuri.

Fritsch & Connert

atelier de ghete.

Mediaș — Medgyes.

Lucru de mână garantat

Ghete de șevro pentru domni . . .	K 11.—
„ „ box „ „ „ „ „	K 11.—
„ „ șevro pt dame cu bumbi	K 10.50
„ „ „ „ „ cu șirete	K 9.50
Jumătăți de șevro pentru dame . .	K 8.—
Ghete tari de muncitori dela . . .	K 6.80
Ghete de copii dela	K 3.—

Material de l-a clasă.

Numai pe damele le poate interesă aceea, ca înainte de a-și procura hainele necesare, să se
ostenească până-n strada Furray Nr. 2 (casa Lukácsy), unde se află

prăvălia mea de mode pentru doamne și domni

și să se uite la magazinul meu bine asortat cu cele mai fine și mai frumoase stoffe de haine.
O cumpărare de probă va putea convinge pe ori și cine, că

numai la mine se poate cumpăra ieftin.

Recomand în deosebită atențiune resturile de pânză englezească joul, pe care am
procurat-o ieftin.

Solicit părținirea on. public

George Iancovici.

Reverende preoțești, corderoane
roșii, albastre și negre de lână
— în calitatea cea mai fină.

Primesc pregătirea hainelor bi-
sericești și a odăjdiilor cu pre-
țuri favorabile.